ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Когон шахри

2024 йил 14 май

Когон туманлараро иқтисодий суди, судья Ф.Муродовнинг раислигида, А.Шариповнинг котиблигида, даъвогар вакиллари Қ.Нурумбетова, Р.Файзиев (ишончнома асосида), жавобгар раҳбари Ғ.Рўзиевларнинг иштирокида, даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти ҳудудий бошқармасининг жавобгар "Ҳусниддин Мухриддин чорвалари" масъулияти чекланган жамиятига нисбатан тақдим этган даъво аризаси юзасидан қўзғатилган ишни даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти биносида очиқ сайёр суд мажлисида кўриб чикиб,

АНИКЛАДИ:

"Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти (бундан буён матнда даъвогар ёки АЖ деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилояти худудий бошқармаси (бундан буён матнда Палата деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, "Ҳусниддин Мухриддин чорвалари" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда жавобгар ёки МЧЖ деб юритилади)дан 28.268.553 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган АЖ вакиллари даъвони қувватлаб, унда келтириб ўтилган асосларни такрорлаб, судга даъво аризаси билан мурожаат қилинганидан сўнг хам жавобгар томонидан қарздорлик тўлаб берилмаганлигини билдириб, даъвони тўлиқ қаноатлантириб беришни сўрашди.

Суд мажлисида иштирок этган МЧЖ рахбари даъвони тан олиб, ҳақиқатан ҳам даъвогар олдида қарздорлик мавжудлигини, ушбу қарзни буғдой ҳосилидан тўлаб беришини билдириб, ишни қонуний ҳал қилишни сўради.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган Палата, вакил иштирокини таъминламади. Бирок, даъво аризасида ишни ўзининг иштирокисиз кўриб чиқишни сўраган. Шу сабабли суд, ишни Ўзбекистон Республикаси иктисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади)нинг 128, 170-моддаларига асосан унинг иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади.

Суд, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, тарафларнинг тушунтиришларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни лозим топади.

Даъво аризаси ва иш хужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 2022 йил 15 сентябрда 37-КБ-сонли ғаллачилик кластери билан фермер хўжалиги ўртасида бошокли дон харид килиш бўйича фьючерс шартномаси (бундан буён матнда шартнома деб юритилади) тузилган бўлиб, шартнома шартларига мувофик жавобгар ўзига тегишли ер майдонидан давлат стандарти

бўйича шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган махсулотни АЖга топшириш мажбуриятини, даъвогар эса МЧЖни ушбу шартномада белгиланган тартибда бошоқли дон уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммаларига олган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 357-моддасининг биринчи қисмига кўра, шартнома тузилган пайтидан бошлаб кучга киради ва тарафлар учун мажбурий бўлиб қолади.

ФК 465-моддасининг биринчи қисмига кўра, контрактация шартномасига мувофик қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шаҳсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Шартномага кўра, даъвогар томонидан жавобгарга аванс хисобидан агротехник тадбирларни ўз вактида амалга ошириш ва шартномавий мажбуриятларини лозим даражада бажариш максадида аванс маблағлари кўчириб берилган ҳамда ҳисобварақ-фактураларга асосан моддий ресурслар етказиб берилиб, хизматлар кўрсатилган. Бирок, маҳсулот тўлик микдорда етказиб берилмаганлиги натижасида МЧЖнинг АЖ олдида қарздорлиги аванс ҳисобидан 28.268.553 сўмни ташкил этган.

Қарздорликни ихтиёрий равишда тўлаб бериш ҳақидаги АЖнинг талабномаси оқибатсиз қолдирилганлиги учун даъвогар манфаатида Палата судга жавобгарга нисбатан даъво аризасида кўрсатилган талаб билан мурожаат қилишга мажбур бўлган.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 238-моддасининг биринчи қисмига кўра, мажбурият келишилган ва тарафлар учун мақбул усулда бажарилиши шарт.

ФК 244-моддасининг биринчи қисмида агар қонунчилик ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, мажбуриятни бажаришни кечиктиришга ёки уни бўлиб-бўлиб бажаришга йўл қўйилмслиги белгиланган.

Шартноманинг 2.2-банди талабига кўра, жавобгар шартномада белгиланган микдорда ва ассортиментда тегишли сифатга эга бўлган махсулотни даъвогарга 2023 йил 10 августдан кечиктирмай топшириши лозим бўлган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли қарори билан тасдиқланган "Қишлоқ хужалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат курсатиш ташкилотлари уртасида шартномалар тузиш, уларни руйҳатдан утказиш, бажариш, шунингдек уларнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тутрисида"ги Низом 29-бандининг учинчи ҳатбошисига асосан тайёрлов ташкилоти қишлоқ ҳужалиги маҳсулотлари аванс суммасида назарда тутилган ҳажмларда

топширилмаган такдирда тузилган шартномага мувофик илгари берилган аванс маблағлари қопланишини хўжаликлардан талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Жавобгарнинг қарзи иш ҳужжатларидаги шартнома, ҳисобварақ-фактуралар, АЖ томонидан бир томонлама тасдиқланган ўзаро солиштирма далолатнома, суд муҳокамасидаги тарафларнинг тушунтиришлари билан тасдиқланади.

АЖ томонидан тақдим этилган ёзма маълумотномага кўра, судга даъво аризаси билан мурожаат қилинганидан сўнг ҳам жавобгар томонидан асосий қарз тўлаб берилмаган. Шу сабабли суд, АЖнинг ушбу маълумотномасини инобатга олиб, даъвони қаноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмида суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

"Давлат божи тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни билан тасдикланган "Давлат божи ставкаларининг микдорлари" 2-бандининг "а" кичик бандига кўра, мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво бахосининг 2 фоизи микдорида, бирок БХМнинг 1 бараваридан кам бўлмаган микдорда давлат божи тўланиши лозим.

Суд, даъво қаноатлантирилганлиги сабабли суд харажатларини жавобгарнинг зиммасига юклашни, ундан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати, шунингдек Республика бюджетига 565.371,06 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларни инобатга олиб ҳамда ИПКнинг 118, 128, 170, 176-179 ва 186-моддаларини қўллаб, суд

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъво қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Хусниддин Мухриддин чорвалари" масъулияти чекланган жамиятидан даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти фойдасига 28.268.553 сўм асосий қарз, 34.000 сўм олдиндан тўланган почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Хусниддин Мухриддин чорвалари" масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 565.371,06 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори бир ойдан сўнг қонуний кучга киради ҳамда ижро варақалари берилади.

Хал қилув қарори устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

Ф.Муродов